

LA TRALLA

SURT EL
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

Som en plena festa major. Els carrers bullen d'animació y las sabaterías han acabat tot el calsat de xarol, perquè com es sabut, en pobles de la importància de Barcelona no's permetrà la entrada al embelat si no's va lluent de peus. D'ensà de molts anys que'l nostre poble no havia lluhit com aquets días. La colonia forastera se diverteix en gran y es possible que, si's fa un recapte se reculli encare algun diner.

El Cassino dels senyors no ha volgut ajudar á la festa, lo qual ha causat molt mala impressió. El passeig de la nostra hermosa Rambla presenta un aspecte bellíssim abundanthi las bombetas eléctricas y las hermosas senyoretas ab vestits nous de trinka. L'alcalde pot estar enorgullit, donchs fins are el poble de Barcelona ha passat la ma per la cara á tots els de la rodalia. L'embelat s'ha vist molt concorregut, havent sigut contractada la orquesta "El pencil emoroso", de Sant Bertroldo de Matamala. Se creu que ha contribuït molt al éxit dels embelats l'haver tingut lo bon acort de posar al-fombra nova.

Han cridat molt l'atenció dels forasters els rahims que penjan de la Rambla.

Se'ns ha dit que si no plou ne farán panas y las regalarán á las familias més ricas de Barcelona.

Es digna de tota lloansa la iniciativa dels veïns en pintar las fatxadadas de las tendas, lo qual nos ha posat á una altura envejable entre els pobles de la comarca.

A tothora's veuen circular pels carrers gran número de forasters. Com ja sabrán ha arribat també el nostre diputat senyor Salmeron que ha sigut molt ben rebut y en un predicot que ha fet, nos ha promés adobar el pont de la marítima si'l votavam en las vinentas eleccions. Todas las Societats locals han posat bandera al balcó y la majoria del seus socis anavan ab vestit negre y corbata blanca. El coro "La Confianza Nocturna", ha cantat "Me quedé sin respirar", y un vals anomenat "Me muero sin tí". Aquest coro, qu'es honra de Barcelona, ha sigut obsequiat ab una cinta, ofrena del nostre diputat Sr. Salmeron.

En resum; ab pocas festas com las d'aquest any, Barcelona podria posarse al nivell de las mellors vilas de Catalunya.

Felicitém á l'Ajuntament y á la familia del Alcalde per contar entre ell á tan ilustre fill qu'es honra y gloria de la ciutat.

GNOM

LAS FESTAS

¿Que volen una ressenya de las festas del Arcalde? parin atenció qu'aboco la critica del programa. La plassa de Gatalunya qu'es una plassa molt guapa, d'ensà que cria escarola y apits grossos y altrás matas, ha tirat com si diguessim la plassa *por la ventana*, entenas y banderetas gallardets y coloraines, y adornos de cementiri y papers y fullaraca, fan el gasto y l'escudella de la desgraciada plassa; lo que dona'l cop d'afecte son aquells pinyols de pansas, qu'han penjat á tret de boca dels pardals que hi ha á la Rambla, perquè celebrin las festas menjant rahims y fent guassa, aixó resulta molt práctic pero no te l'importancia

Nos ha dicho el zascandil:
"he aquí que par de pájaros
pa el Certamen pajaril."

Ab l'aspecte molt marcial
anuncia las grans festas
la Guardia municipal.

—¿Qué vestido me pondré para ir al Coso blanco?
—Hija, tú dirás, Pónete el coso blanco y la faldilla negra.

—¡Tafoy! ¿Qu'es aixó, senyoret?
—Aixó es una vinya pels que l'han plantada.

ni l'utilitat que porta el descomunal parayguas, qu'ab intenció de la bona han fet al Passeig de Gracia ja suposant que las festas resultarian mulladas. El carrer que fa denteta y que's pot riure dels altres es el carrer de Fernando archivo de l'elegancia, del *savoir faire*, y el clou mes exquisit del programa. á n'aquí com vostés saben no hi ha intervingut l'Arcalde, motiu que fá que li envihi la meva franca encaixada. Tot el bullit de *carreras y gimnasia y cabalgatas*, y balls y cinematógrafos y flors y fochs de bengala ha resultat la mateixa xamfayna d'altras anyadas. Una cosa pot citarse qu'ha tret fors la migranya qu'ocasionan unas festas de tants *fanals y percala*; aludeixo á la comedia que per anima'l programa,

han arreglat els frateros de D. Lacandro y comparsa; aquet pensament omplia sobretot dugás ventatjas, divertirnos una estona per curarnos el cor agre y destruhí'l mal efecte que va produhi á la massa aquell intent de fngida qu'en Lerroux se preparaba es per aixó que teniam á D. Nicolás en dansa, predicant unió y forsa y fent mitins y brenadas que distre'yan una mica el recort d'aquella *alsada*, Allí D. Nicolás di ya; —no sigueu mes papanatas y no creyeu tonterías que vos contin l'un y l'altre, la Revolució sens dupte no trigará una setmana, y la farém en diumenge per fer mes rabia á n'en Maura.— Totas aquestas promesas y el gran acte d'estrenarse l'hermosa *Casa del Pueblo* perfectament acabada,

ab elegants dependencias y bufets y escalfapanvas, y museus y bibliotecas y teatros y grans sales, tant bonica, que jo penso que no'n tenen cap á Fransa, va estar estar que ni de perilla per retornar esperansas, y va facilitá'l medi d'esclatá alguna rialla, sinó passém unas festas ben tristotes y ben magres, ¡Y pensar que tanta gresca no constaba en el programa!

PEP DE LA TRALLA

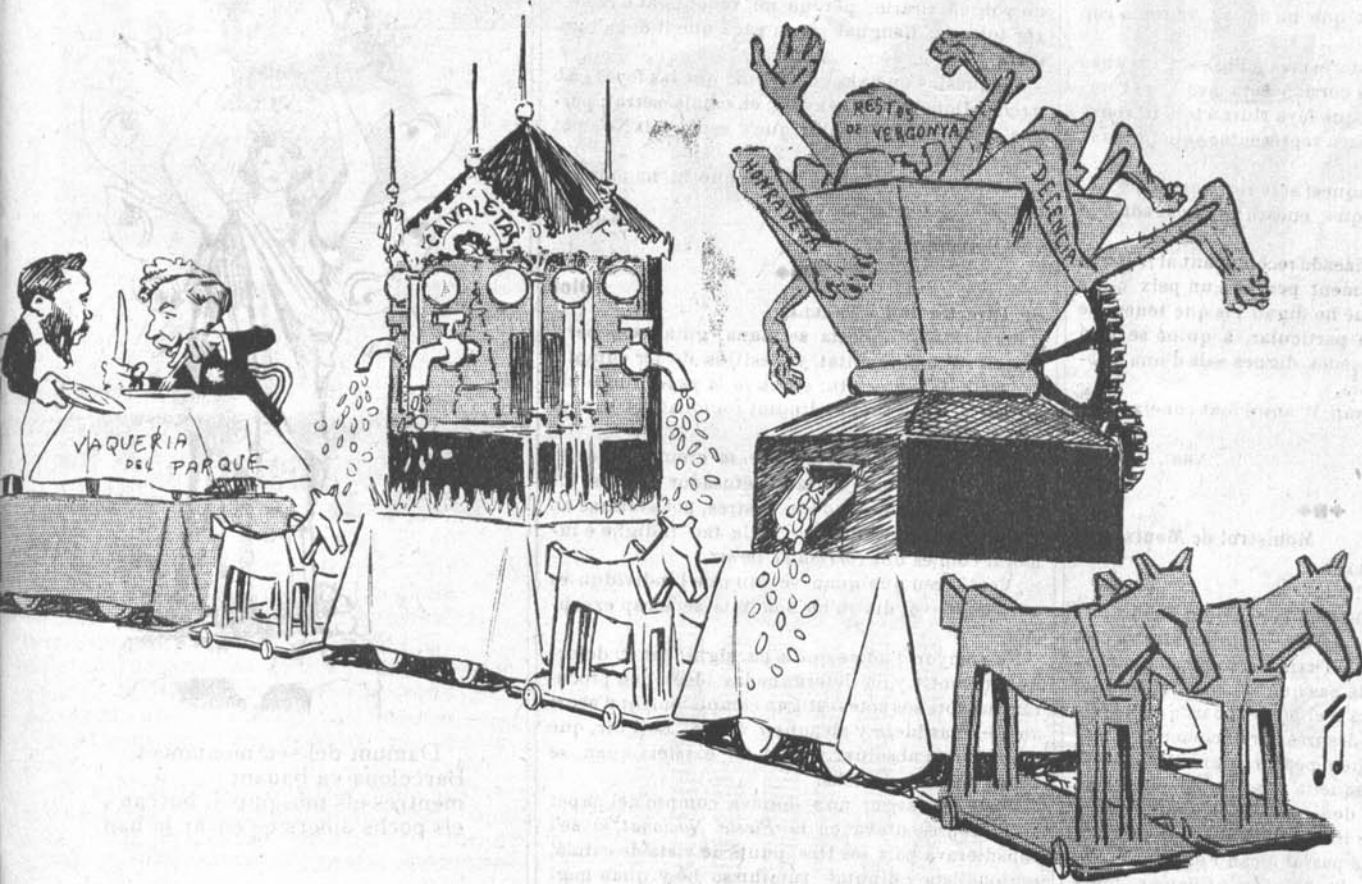
LO PÍ DE LAS TRES BRANCAS

Las condiciones especiales del nostre periódich nos privan de fer una extensa ressenya de la Festa de presa de possessió del Pí de las tres brancas per la "Unió Catalanista", com fora lo nostre desitg.

Sols dirém que malgrat la inseguretad del temps y las dificultats de la anada al Pla de Campillonch, la expedició de catalanistas al Pí

DE TOT L'ANY

(Projecte presentat per LA TRALLA, y rebutjat ab indignació per los interessats)

que per la Vaqueria
un mano ha embutxacat
reguin que per mí ho voldria.

La taula de Canaletas
es per alguns regidors
un manantial de pessetas.

Máquina de desperdiciis
que á compradó y venedó
ha reportat beneficis.

historia política, no te dret de posarse á la boca ni libertad, ni integridad del Estado, ni cap paraula semblant.

Además lo dir qu'es necessari afirmar la soberanía del Estat "para desarrollar las energías nacionales" es la burla más gran que podía fer al poble que l'escoltava. Aquestas cosas sols se poden dir á un públic del qu'es te la següritat de que aplaudirà tot lo que se li digui; perque l'Estat no solament no ha protegit nostres energías sino que las mes de las vegadas s'ha oposat sistemáticamente a son desarrollo. Lo ferrocarril del Noguera Pallaresa segurament estaria molt adelantat y tal vegada llest del tot, y las comarcas de Lleyda s'haurían convertit, de pobres que son ara, en ricas y prósperas, si lo ministeri de la guerra no l'hi hagués fet durant molts anys continuu oposició, per temor d'una invasión per part de Fransa, que no sería molt fundat quant ja fa molt temps que no'n parla, y la zona neutral de Barcelona sería també un fet, si aquesta soberanía del Estado qu'en Salmeron vol afirmar encare més pera desarrollar las energías nacionales, no s'hi oposés terminantment: sent causa de que en nostra ciutat, que podría ser una de las mes ricas y florentes del mon, ahont lo treball hi sobraría, s'hi passegín vint mil obrers sense feina, sense altre consol que saber que los diputats qu'ells van elegir van votar la concessió de dos milions de pesetas anyals per beneficiar als obrers de... Madrid.

M. RU

CASTANYAS RURALS

Del Pont de Molins de Rey

La nova Marsellesa

Que tants romansos! fills del poble,
lo jorn del seny ja es arribat;
engeguém á fregá á gent innoble
que es deshonra de la llibertat.
Republicans, tinguéu memoria
per recordar qui son aquets tabals,
que ben segur si se'ls mirés l'història
fora de lletres d'or dels orinals.

Prou llana, ciutadans,
tinguéu enteniment;
lo bon jovent
rentis las mans
dels actes dels bergans.

NOY DE MOLINS DEL PONT.

Com á bon republicà
respecto á tot ciutadà
pensi ó no pensi com jo,
y'l qui no sab respectá...
es un bacó.

Si tinch lliure 'l pensament
be li té la demés gent;

donchs no ofendrel es rahó,
y'l qui's comporta altrement...
es un bacó.

Se' avensat y lliberal
no vol dir se' un animal;
qui confon alló y aixó,
diguí ó no que es federal...
es un bacó.

NOY DE MOLINS DEL PONT.

BROSSA DE VALLS

Després de set mesos de hielga, els blanques han acordat anar al treball incondicionalment y... campí qui pugui.

En set mesos de privacions y miserias han obtingut un sol benefici: ¡L'experiencia!

Los que van aconsellarlos; los republicanas de l'Unión; los de la legalidad ó sangre durant los set mesos han obtingut grans beneficis del Govern maurista representat pel filantrópich Canals, á cambi de la venta del partit de l'Unión.

¿Qué han fet per vosaltres Oller, Padró, Vives, Camps y demés farsants que l'apoyan?

Pues... donarvos molta taba en las sessions de l'Ajuntament.

De las 18.000 pessetonas repartidas entre tota la llopada que deshonran á la localitat, ni una tant sols s'han dignat dedicarla á las vostras necessitats.

De la recaudació feta per l'expressitari agent executiu, ni una sola pesseta han dedicat pera donarvos feyna.

Lo filantrópich Canals sols ha agotat la seva influencia para repartir los huesos del banquete ministerial (1) entre los afamats polítichs de la localitat.

Ara compendreu, los fills honrats del treball, las conseqüencias que reporta l'escollar eis consells d'aquets farsants que ahir eridavan legalidad ó sangre y avuy cridan: arrós, arrós y arrós.

Va dir Castelar un día
que los enemichs més grans
de la República, eran
tan sols els republicans,
per intransigents y burros
y analfabets la gran part;
ignorantes del derecho
y el deber dels ciutadans
y ser los més ambiciosos
quan volen administrar.
Si Castelar va di aixó,
essent ell un talentós,
¿qué tindrem que dir nosaltres
que'ls tenim que mastegá?

Hasta el dissapte, dispensi;
qu'aixó veig que's massa llarch.

ALSA-PREM

23 Setembre 1904.

(1) Paraulas textuais.

Premiá de Mar

Baix la firma d'Un bon republicà autonomista havém rebut una carta d'aquest poble, que per sa molta extensió nos veyém impossibilitats de publicar, pero qu'en extracte diu aixís:

El meeting lerrouxista no fou de propaganda republicana, ni lliurepensadora. El meeting se condensá en lo següent:

1.ª Fer veure als obrers que tenen el deber de anar á Barcelona á rebre En Salmeron.

2.ª Que deuen suscriurors tots á La República de Mataró.

3.ª Que l'avuy diputat provincial senyor Juli deu ser el vinent diputat á Corts.

4.ª Que apesar d'haver defensat En Lerroux lo servey militar obligatori, en las Corts, tingué de empassarse la brillant defensa que un dels oradors del meeting feu del servey militar voluntari, tal com el propagá'l nostre estimat mestre D. Francisco Pi y Margall.

Total: un'olla de grills.

¡Pobres obrers de Premiá, quins redemptors vos han sortit!

Y qué dirém d'En Juli, diputat provincial. Abans d'ahir, catalanista furibond; ahir, al costat d'En Vallés y Ribot; y avuy, al costat d'En Lerroux; y de segur demá, al costat del Moro Musa si aquest li sembla que ha de triomfar.

La Campana ha dit que Barcelona es la ciutat més republicana d'Espanya.

Fem comptes.

Segons un periódich de la localitat, digne de crèdit, (ja que'ls republicans s'han acontentat únicament á dir millares) 10.000 personas, una més... mitxa menos y de deferentes sexos y colores... políticos, eran els qu'havían anat á rebre al il·lustre... Mayestático.

Donchs be, si Barcelona, sent la ciutat més republicana, ab 510.000 habitants que te, n'hi corresponen 10.000 de republicans; si considerém á totes las 49 provincias espanyolas, á totes las més republicanas d'Espanya, y sumant sos habitants en descartém proporcionalment, els que li pertocan, ¿quants republicans hi haurá en tot Espanya?

Sencillament. Ab els 18.162.612 habitants els 35.612 serán republicans.

Y pensar qu'un temps á Barcelona sol, obtingueren 35.318 vots!

Es veu qu'aquest partit va partintse á passos agantats.

Deya un mosquitet:

«Al zenyol Zalmelon no li han aixecat cap alch, pelo en cambi n'hi han pozat una infinitat de voltaichs de cap á cap del Pazeig de Glazia.»

Donchs jo opino que si be no li han aixecat cap arch, en cambi li han aixecat... la camisa.

Aviat el partit republicà será pitxor que La Esquella.

¡Plagiaris, mes que plagiaris!

No n'han tingut prou en parodiar de cabo á rabo tota la arribada del Jefe, que van anar á plantar al Coll (del poble) el Arbol de la Libertad.

Vostés potser dirán: Y be, ¿quina virtut té aquest arbre?

¡Cá! no se'n preocupin, es un arbre qualsevol.

Al menys fos fruyter que l'aniríam á visitar.

Pero me sembla que per are no donará més que pinyol... pels pobres obrers, que lo que's pels altres, prou que n'es de fruyter.

Hem rebut una atenta carta del Director del Diario de Tarragona en la que'n parla d'una serie de cosas que no desconeixém, pero que no proban, ni rectifiquen per res el conceptes injuriosos dirigits pel Diario als honrats coristas de l'Orfeo Catalá.

Mentres y tant no surti una rectificació en el mateix Diario, fent constar l'alcans de las sevas intencionadas indirectas, quedem, y ab tots els respectes ho repetim, que'l Diario de Tarragona será un miserable calumniador.

L'Ajuntament republicà que aguantem va tenir com ja sabrán, la bona idea de publicar els cartells de las festas de la Mercé en catalá y en castellá.

Aixó era digne d'aplaudiment.

Pero lo que vostés no sabrán es, que'n lloch d'enviar cartells castellans allí ahont se parlés l'armònica y'ls catalans allí ahont ni la entenen, ha tingut la celeberrima pensada d'enviarlos en castellá á tots els pobles de Catalunya, quedant els cartells catalans pera fer paperinas.

Cal que l'Alcalde's fixi en aixó y s'enteri qui es l'autor de la bestiesia.

Els trens aquets días han vingut ab molt retrás.

Vostés dirán que ha sigut pel gran nombre de forasters que han baixat y s'erraran.

Precisament en vista dels poch's forasters que hi han á Barcelona, es de creure que'ls trens s'haurán retrassat esperantlos endebades.

¡Viva la regeneración!

¿Cóm es possible que aquesta siga un fet mentres hi hagi gent que's cregui que'n Salmeron es insigne, sabi y conseqüent?

Mireu que creures que l'home que's va vendre la República del 73, es sabi, conseqüent y insigne, es el colmo de la tonteria humana.

En Salmeron ha dit que si convé, «el pueblo y el ejército unidos, impondrán violentamente la voluntad del pueblo.»

Suposém que aixó será un xiste del Sr. Salmeron, perque d'altra manera no ho sabém lligar ab aquelles paraulas que darrerament va dir, ó sia «que la República de la Unión Republicana es una República de orden, que respetará todas las creencias y se impondrá por la verdad de sus doctrinas.»

En Lerroux no está pas content de las massas. L'arribada del Magestático es lo darrer cartutxo y si's descuydan fa figa. Per altra part l'embelat de la Caza del Pueblo ha fet caure l'ànima als peus dels nostres republicans.

També aixó ha sigut lo darrer cartutxo.

Lo darrer cartutxo de perdigons.

Retallém del periódich castila España que's publica á Madrid:

«La fiesta de los catalanistas

POR TELÉFONO

(De nuestro corresponsal)

Reunión en Berga.—Violentos discursos.—El poeta Mistral.—Adhesiones.—Vivas á Cataluña.

Barcelona 26 (12,45 tarde)

Me comunican desde Berga que ayer celebraron los catalanistas la conmemoración de la pérdida de las libertades de Catalunya, reuniéndose en la posesión catalanista Pi de las tres brancas, pronunciando violentos discursos, llenos de injurias y de ataques durísimos á la Patria común y aclamando la patria chica.

Pronunciaron discursos Martí, Juliá, Roca y Folguera, todos en los mismos términos y exhortando á los concurrentes á la lucha.

Se leyeron adhesiones del poeta francés Mistral y los tcheques revolucionarios de Viena, de Bohemia y de los nacionalistas filandeses.

Terminó el acto con numerosos vivas á Cataluña.—Bono.

¿Volen mes bestiesias en menos paraulas?

Ni la festa fou en celebració de la perdua de nostres llibertats ni'l corresponsal sab lo que's pesca.

A veure quin día telegrafia que'l Pi de las tres brancas fa peras?

passava de 2.000 personas estiguenthi representadas més de 300 entitats de tots els indrets de Catalunya.

Tant el meeting que's donà a Berga el disabte, com l'acte de presa de possessió del Pi foren solemnisssims, deixant grat y inesborrable recort en la pensa dels que hi assistiren.

LA TRALLA hi estigué dignament representada, assistinthi ademés la bandera del nostre periódich, que ocupà un lloch d'honor dessota la colossal brancalada del tità de Campllonch.

De tot cor felicitem a la "Unió Catalanista", y donem las més corals mercés al generosos donadors del Pi de las tres brancas.

La arribada

Algunas mujeres besaban al señor Salmerón a su paso por las calles de Avila.
(De La Publicidad, ressenya de la arribada a Avila).

Don Nicolás Salmerón baixa pel Passeig de Gracia, en mitj de vivas y crits de la massa entusiasmada, (y dels qu'han anat a badar que es diversió molt barata). Li fan de guardia d'honor dos municipals de gala; pero las donas no son tan carinyosas com a Avila, que allí li feyan petons y li feyan abressadas.

Ja ha arribat a son Hotel, l'estat major l'acompanya. ¡N'ha sentit d'aplaudiments y de viscas entusiasmades! Pero acabat lo bullit, quan está sol en sa cambra, pensa que a n'aquí també hi há donas republicanas... pero a Avila ho eran més, porque las donas d'Avila li varen fer molts petons y li varen fe abressadas.

Y'l redemptor, y en Junoy de la cara enmascarada, l'ex-trifáico, y en ¡Rach! ¡Rach! y'l metje aquell de la gana, y'ls principals fraternals republicans de quincalla, troban que s'han descuydat un número a n'el programa; y per unanimitat acordan que un altra anyada tenen d'haverhi petons, tenen d'haverhi abressadas.

M. RIU

La visita d' En Salmeron

RECORTS

Els Govern centralistas no paran en la seva obra de pretèndrer ofegar del tot l'únich moviment serio, regenerador, vital de tots els moviments que s'operan dintre la Península ibérica; el Catalanisme.

Cobarts é impotents per lluytar ab nosaltres cara a cara, han empleat tots los medis a qual més repugnants.

Un dia ens envían un pinxo de baixa ma, tal vegada reclutat en los tuguris dels barris baixos de Madrid, porque disfressat ab la capa de republicà revolucionari, aixequí odi y rencunias en contra del Catalanisme.

Un altre dia fan conxorxas ab los carlins, porque per la seva banda també restin foras al Catalanisme, y no obstant y aixó el Catalanisme va fent sa via ab pas segur y magestuos, engrandintse cada dia més, acoblant a son entorn a tots els que no pensan ab cervell enmatllavat, a tots els que pensant per compte propi lluytan per un ideal de verdadera llibertat y de emancipació humana.

Contra el rocam de nostras aspiracions se estrellarán ara y sempre els maquiavelismes dels Govern espanyols.

Si el nostre poble tingués memoria y no estigués prostituit per las ponetadas, a fum de sabatots trauria d'aquesta terra, massa noble, a totas aquestas patums jefes illustres y redemptors, que no poguent surar en sa patria nadiuha porque els coneixen massa, venen en aquesta terra, que dintre d'ella odian a fer surar las sevas ambicions y els seus egoismes predicant lo que no senten, y prometent lo que saben de cert no poden donar, porque no son ningú, y porque's mouhen com ninots de mallas a las ordres dels que manan.

¿Pero que no tens memoria poble?

¿Pero que heu perdut el cervell, republicans de bona fe?

Recordouse de lo que deya a primers d'Agost el infatigable Lerroux en un meeting de Vigo. Allí deya textualment:

«Me reconoceré vencido y fracasado si antes de finalizar el mes de Septiembre los republicanos no hemos apelado a la revolución.»

Y ja véyeu; som a últims de Setembre y la revolución no es veu per enlloch y ni es veurá, y no

obstant y aixó, ell no's dona per *vencido ni fracasado* y segueix essent un diputat complacent ab en Maura, lo mateix que'n Salmeron; aquesta neula republicana que se n'hauria de donar vergonya de parlar com parla l'home funest que va esser la causa principalissima de la mort de la República del 73.

Sembla mentida que tot el poble no vegi que aquest ambició vulgar que avuy per mantindre el *fuego sacro* entre els seus partidaris catalans, no té més remey que parodiar lo que els catalanistas, els reaccionaris (?) fa deu anys establiren en las sevas assembleas, es el mateix, que junt ab en Castelar tan foribunts enemichs eran de la federació, que per matarla entregaren la seva ánima a la restauració y afavoriren lo carlisme.

Avans que veure la federació plantejada portarien a D. Alfons XII y haurien portat al mateix don Carlos.

Cent vegadas Salmerón havia dit en plenas Corts que *combatian y combatirían avans als republicans federales sublevats, que a n'els carlins.*

Y no ho digueren solzament, sino que ho feren. Més de 10.000 homes tregueren dels exercits del Nort per portarlos contra els cantonals, y sis mesos els tingueren enfront de Cartagena, deixant lliures als carlins que durant els Govern de'n Salmeron y Castelar obtingueren els seus més grans triomfs.

Aquesta conducta va fer confesar a ne'l mateix Castelar en plenas Corts, que *ab aquets 10.000 homes haurian pogut aniquilar al carlisme.*

¡Pero si Salmeron preferia que triomfés aquest a que triomfessin els federales!

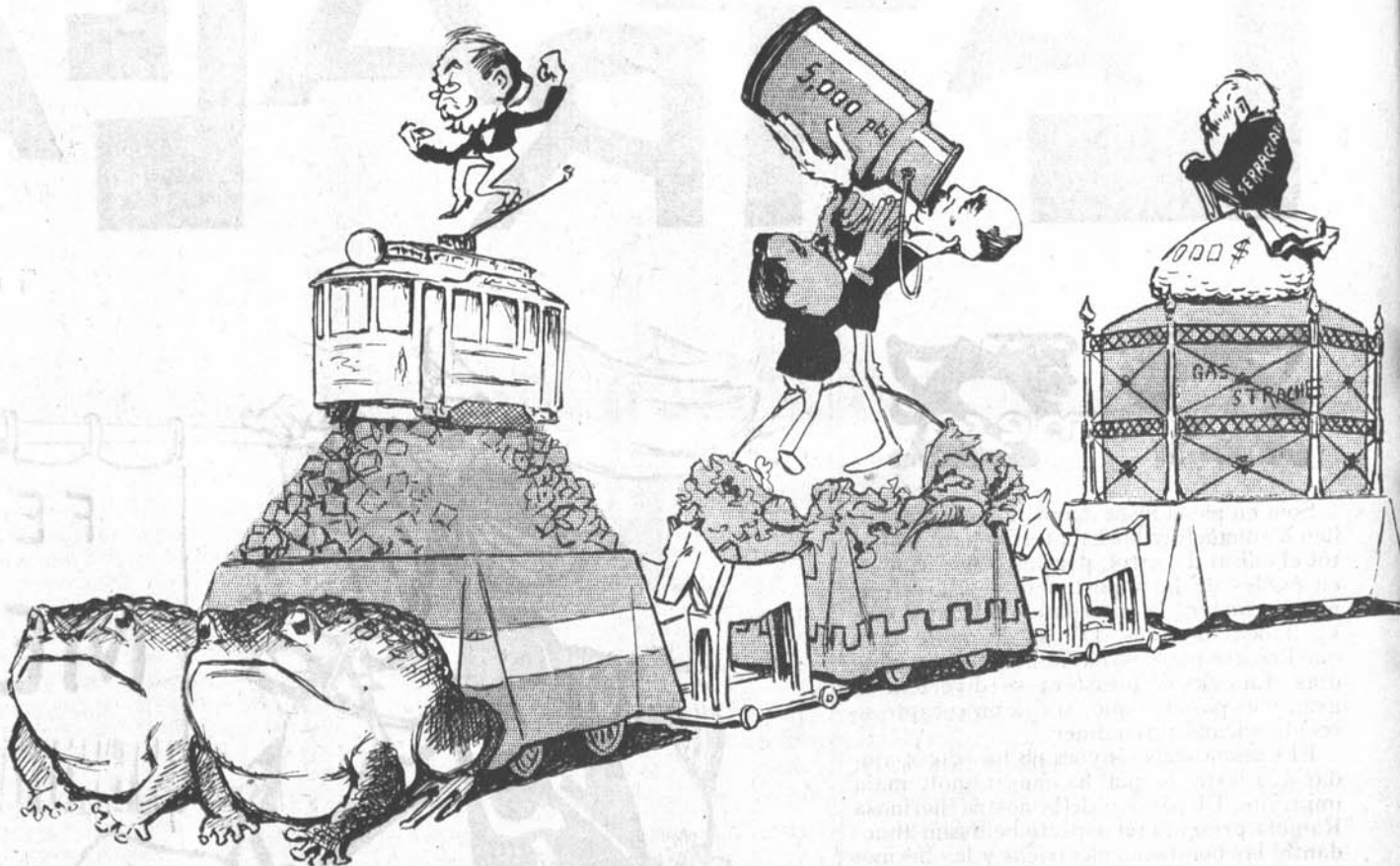
¿Aquest home s'atreveix a parlar d'autonomia? ¿Qué tal vegada, senyor Salmerón, el seu *protégit y protector* don Antoni Maura li ha dit o li ha ordenat que parlés aixís pera matar la *hidra del separatismo*?

¡Home, senyor Salmerón, es massa gran pera fer el paper de comparsa, y sobretot té massas anys y es massa castila pera poguer compendrer la virtualitat y alcans de nostras aspiracions, las únicas que avuy acoblan a tots els elements que donan aires de civilitació y ambient de progrés a la nostra terra.

Pero vosté, jòh gran reaccionari!, passará com passan tots els aucellots que de Madrid ens envían pera dividirnos, morirá sens deixar rastre de cap obra benefactora ni pera la ciencia, ni pera'l poble, com no siga algún-recort d'aquells que en horas de calma y de somniós silenci li deuen esgarapar la consciencia; morirá sense héure la República, havent contribuít solzament al enderriment del poble, aquesta poble que a no trigar se desenganyará de tanta farsa y de tanta bruticia, y allavors será quan nosaltres qu'ens preocupém de la illustració dels ciutadans y de ferlos dignes pera governarse per si sols, veurém lluhir el sol de nostra llibertat que será benehit per los mateixos que avuy vosté enganya miserablement valentse de la seva bona fé y de la seva poca instrucció.

¡Vell encarcerat, fes pas a las ideas novas de llibertat y progrés!

FIBLÓ

Va al devant molt enlayrat l'especialista en tarugos conegut per en Rach-Rach.

Causa admiració, renoy! veure com de llet s'atipan l'E squerrá y l'amich Junoy.

El carro de la enredada que tenían certs senyors a la ciutat preparada.

Al "Diario de Tarragona,"

Quan un home té l'instint degenerat, forsosament té de produhir els fruits de sos sentiments infeconds; quan una entitat ó colectivitat té els seus organismes vitals estérils, es impossible que crehi may res noble, y es impossible també que comprengui lo noblement creat; es en va que procuri presentar sa constitució estafeta ab apariencias enganysament dignes: un jorn ó altre té de demostrar imprescindiblement sa impotencia imbecil; sempre que's proposi intervindre en actes contraris a son modo d'esser no farán més que portar a cap actes denigrants y miserables; si's proposen portar a cap alguna obra de fonament sá, també imprescindiblement resultaria estafeta. Seria com si una dona bordellera parlés d'honradés, al posar preu a sa baixesa.

Aixó mateix heu fet vosaltres. Bé es cert que fou un periódich, y qu'aquest es el millor element per extendrer els ideals de civilitació y popularisar el progressos de tots els rams del saber humá.

Molt hermosa es la obra, pero no podeu dissimular que'n vosstras mans es un'obra que dintre sas parets simpáticas s'hi amaga nn pudrimener asquerosament repugnant.

Sols a homes envilitos se'ls acudeix llsens calumnias sense cap fonament, com heu fet ab nosaltres; sols a gent sense cor ni sentiments, y per lo tant incapassos d'ajudar generosament en cap bona obra colectiva, ab l'interés tant sols de véurer assolit un bell ideal; sols a sers envejosos, que tot lo que no sia un negoci particular ja ho veuen ab mals ulls, se'ls acudeix estampar ab lletres de motllo els insults que'ns dirigireu. Pero es en vá. Sols ho haureu pogut fer creurer a quatre infelissos com vosaltres.

Tothom qu'estimi la educació y la cultura, que procuri com nosaltres sa propagació y per el progrés trevall, ja endevina que deveu esser voluntariament fills borts. Borts si sou castellans, porque si l'amor a vostra terra vos fa odiar la nostra, a ella hauria de residir y no abandonarla per nudrirse de un'altra, y n'hauveu fugit porque es pobre; ho sou ab doble motiu, puig vos veneu la consciencia. Y si sou catalans, sou borts també, porque no coneixeu ni voleu conèixer a vostra Santa Mare.

Els vostres insults no'ns farán pas fugir del *Orfeó Catalá*, no; porque quan cantém no cantém pas per vosaltres ni pels que, com vosaltres, fereixen a trahició; ja sabem que al vostre cor no poden entrarhi las nostres cansons: las cantém per la gent qu'estima, no pas per la gentota qu'odia; las cantém per aquells que tenen dignitat y lluytan porque s'acabi prompte aquest estat en que'ls indignes se creuhen ab el dret d'afrontar a tothom porque son protegits inícuament pels quins els en deurian demanar compte.

Aquests ens comprenen y'ns estiman: ja res més volém.

De vosaltres seria fernes agravi si'ns elogiésseu. Calumniatnos vos agraviu a vosaltres mateixos.

RAFAEL TUDÓ Y DURÁN.
Del «Orfeó Catalá.»

Al Sr. Salmerón

«La misión del partido republicano es redimir a la patria afirmando en toda su integridad la soberanía del Estado a fin de desarrollar las energías nacionales.»

(Discurs d'en Salmerón lo dia de sa arribada.)

La ilimitada soberanía del Estat, que millor podríam calificar d'orgull nacional, ha sigut la causa de todas las desmembracions qu'ha sufert lo territori espanyol. Fa aprop de tres sigles que per no reconeix lley ni fre ha vist disminuir continuament sos dominis. Portugal primer, Mexich, Perú, Argentina y demés repúblicas americanas després, y Cuba y Filipinas últimament, son una proba vivent de nostras afirmacions; y apesar de tant duras llistons encare se pretén seguir pel mateix camí; sense voler reconeix que'l modo mes segü d'enrobutir la soberanía d'un Estat, es reconeixent las particulars soberanías de las nacionalitats que l'integran.

Y'l partit anomenat republicà y son actual quefe lo Sr. Salmeron han pres una part important en aquest desastrós record, ya que van ser quins van ofegar de sanch lo cantonalisme de Cartagena; y consti que no's tractava de cap moviment insurreccional, com s'ha volgut fer creure pels unitaris de tots colors, porque sent federal la casi totalitat del partit republicà d'aquell temps, y sent també federal l'ànima d'aquella constitució, los *verdaders sublevats contra la lley eran lo president de la República, lo ministeri y tots los que els apoyavan.*

El quefe, donchs, d'aquet partit, que's proclamava monopolisador de la República y de la llibertat, que nega lo títol de republicà a tots los que no's prosternan davant de sa personalitat y no volen adorar sos falsos idols, y que tant halaga al poble, calificantlo de *soberano* mentres docilment li serveix de escambell, lo dia en que com a l'any 1872 a Cartagena, vol exercir los drets que sos falsos apóstols l'hi han mentit a centes de vegadas, allavors deixa de ser *pueblo soberano* per convertirse en carn de canó; y per conte de llibertat se'ls hi engengan las bombas de artilleria, qu'al esclatar llevan la vida als infelissos que havían cregut en sas falsas adulacions.

Pero encare hi ha mes: los que tan afalagan ara al exercit y a la marina van cometre en aquell temps un verdader atentat contra la integritat del Estat. Quant part de la esquadra va secundar als federales van declarar pirata la bandera cantonal, que pel sol fet de ser de Cartagena era tan espanyola com qualsevol altre; y com ademés tot barco de guerra es un tros de territori espanyol, al abandonarlos declarantlos fora de lley, posavan en interdicte trossos de territori espanyol, cometent un delict que en castellá se califica de *lesa patria*. El ser Salmeron desde la presidencia del Congrés va ser cómplice y fins co-autor d'aquets fets; y qui ab tals vergonyas te tacada la seva

JUSTICIA DEL POBLE

Quan l'últim rey de Catalunya, En Martí l'Humà, deixà, ab sa mort, vacant la cadira reyal de la Corona catalana, l'esperit castellà entrà dominador a la nostra terra pera exercir el càrrech innoble d'arrebassar tot lo de casa y deshonrar lo més sagrat y noble que, com l'immaculada puresa de nostras donzellas, guardem ab orgull y valentia.

Fa ja a prop de tres centurias que, súbdits de la terra erma per naturalesa, disfressats ab la llureya del militar, cometian, amparats ab sa investidura, tota classe de desmans, assassinant vilment a germans de patria que no feyan altre delictu que'l d'esser defensors de sos noms y sas hisendas, malmetent a tort tot lo bo y sà que trobaren en nostras contradas y convertint en lloch d'orgia desbaratada las honradas llars ahont els nostres avantpassats havian finat pera deixar doctrinas santas y hermosas a sos successors, ja que alli deshonraren als poms de flors, a las tendras jovenetas que, per més sarcasme, s'veyan indefensas, esclafint en crits de venjansa contra aquells repugnants monstres que no tenian competidors en llur obra degenerada.

Desde que l'odiós monarca En Felip V entrà a governar l'Espanya, que ja's comensà el trevall, dirigit per el primer Borbó, d'oprimir tot lo català, usurpant totas las llibertats que'ns llegaren els homes d'aquellas generacions de ciutadans purs, verdader llinatge de sabis, y junyintnos las cadenas de l'esclavitud, tasca qu'ha sigut conreuada per tots els governs centrals que s'han succehit en aquest Estat d'analfabets y de milocas, enviant perque'ls mantinguem, perpetuament y sense moment de repós, a nombrosos exèrcits d'empleats, carn podrida de nòmina, famolencas feras que sols han vingut al objecte de xuclar la nostra sang per alimentarse ells... els vagabonds y bandolers.

Pero l'odi encarnisat que té Castella a Catalunya no ha acabat en aquests fets; avuy, en l'època actual, al comens del segle XX, falta completar una obra tan criminal y posarhi l'apoteosis, y per aixó ens han fet venir un aplech de prostituhits, desferres de la societat y personatges de l'escoria castila, perque juntament ab els catalans borts y descatsats que aquí guardem, als qui s'ha retribuït ab un bon sou, a istil de trevall de prostituta, vinguessin a enmatzinar la conciencia de l'obrèr català, honrat de soca a arrel, llessantlo a la miseria y fentli trencar els llassos de germanor que l'haurian d'ajuntar ab tots els fills de la Patria, perque no sigui factible l'unió dels mateixos pera defensar l'honra de la terra amorosa que'ns ha vist neixer y que, a ben segur, guardarà nostras despulles, d'aquies tros del nostre cor que'ls joves estimem ab l'enamorament boig que sentim per la donzella que aymem y ab la mateixa passió que guardem per l'ideal que's veu enllà... sense boyras que'l tapin...

Els galifardeus servidors del Poder central van fent promesas xorcas y falsas a fi de poder sostenir son trevall d'arcaboteria; pero, afortunadament, el poble obrèr comensa a véurer clar, reflexiona que no's fa res de lo que prometen sos falsos redemptors y sent el foc de la justicia feta per sas propias mans. donant un escarment exemplar a tot l'estol de vividors que a las espatllas del desheretat suran y viuen com burgesos.

El moment de desenmascarar a tots els tahuls é hipòcritas y acabar ab l'actual estat de cosas que'ns ofega, vindrà llamp de Deu! pesi a qui pesi; pera lograr aixó, contem ab la forsa de nostra joventut, ab la virtualitat de nostras doctrinas y la rahó de lo que defensam, cosas qu'han d'aixafar tot lo vell y corcat que, com bestia babosa, s'arrossega per Catalunya, a encàrrech dels diners castellans.

JOSEPH BATISTA.

Rubi

Sr. Director de LA TRALLA.

Dech comensar per dirli que d'un quant temps en aquesta part Rubi esta convertit en un verdader carrer del Paralelo de Barcelona, ab las sevas corresponents pantomimas y ab los correspondents pallassos, ab la sola diferencia que'ls d'aquí treballan de franch y els de Barcelona fan pagar pera exhibirse.

O sinó vegi la mostra.

L'ajuntament elegant que's lliure-pensador, té acordat no assistir a cap acte religiós y trencant la costum tradicional, no va assistir al Combregá General del dia de Pasquetas ni a la Professó de Corpus, pro vé l'arribada del nou Rector, y donant una proba de la seva consecuencia, l'ajuntament va

acordar.... anarhi en corporació assistint a l'arribada ab lo seu pallasso al frente.

¡Qu'era bonich veure aquell fraterno besant la mà al senyor Rector y trobantse tant emocionat que ni se li va ocorrer treure's la gorra! Sort que un de la troupe qu'estaba al seu darrera li va treure tan dissimuladament que no ho va veure... cap cego.

Y ab quina gravetat s'estava a l'iglesia, ab unas gotas de suhor que li corrian cara avall, y compungit de tal manera que feya riure a tots lo veure lo trevall que li costava representar aquella pantomima.

¡Ojo, Rubinenchs! aquest acte realisat per l'ajuntament porta la seva qua, encare qu'amagada a la vista de molts.

Vull acabar la xurriacada recomanant al fraterno dipositori del Ajuntament perque's un peix que's porta l'oli, ó sinó que ho digan els que tenen de cobrarli algun deute particular, a quins se treu del devent ab uns modos dignes sols d'una raput-blica centralisadora.

En cartas que vindrán li aniré fent coneixe detalls de certs tipus.

ARRI, SEMPRE

5 Setembre 1904.

◆◆◆

Monistrol de Montserrat

Sr. Director de LA TRALLA.

¡Oh! ¡La tolerancia!

Días passats una persona concurrent de «La Juventud republicana y corral» d'aquesta vila va deixar un exemplar de LA TRALLA a sobre d'una taula del café, pregant de pas que la llegissin, perque, pera educar com cal a n'el poble, ho es que llegeixi a uns y altres, y després fer el comentari respectiu; pero no deuen pensar aixís els que forman el triumvirat d'aquella casa, y temerosos de acabar ab una classe de *modus vivendi* que sembla que per allí tenen els Ilustres Jefes, al cap de poch rato LA TRALLA havia passat a can Felip.

Es fama que'l gran Brahama va exclamar (fent-n'hi petar un dels recargolats):—Que'm portin una Celestina, bueno; pero que no'm vingan ab un periódic clerical, redactat pels Jesuitas. (Sic.)

Fa pochos días que va morir el pare de nostre primer alcalde, y pare del poble, gráfica expressió de la «claque».

Fins aquí res té de particular la cosa, perque lo mateix havia de ferho ell que l'últim trinxeire: pero lo ressalt del cas es que dihentse, pare y fill, irreconciliables enemichs de l'Iglesia y anticlericals *pur sang* (de conveniencia), va manar y disposar el fill enterrar al pare catòlicament y tal com Deu mana y, segons se diu, a despit d'alguns individus de la familia que perteneixen al lliurepinso.

Els comentaris que tothom fa son molts substancials y no seria gens estrany que aviadet se cantés la següent copla, ab música de las petenetas.

Señor alcalde mayor,
no toqueu més la guitarra
perque esteu desafinat,
y aixó es la pura veritat,
perque esteu desafinat
y'l públich diu: ¡quina barra!

RECADER MONISTROLÀ

5 Setembre 1904.

◆◆◆

Vilassar de Mar

Sr. Director de LA TRALLA.

En La-Campana de Gracia de la setmana passada vaig llegirhi una carta d'aquest poble aludint a un fabricant regionalista.

No puch menys que dirigirme al senyor director de dit periódic y dirli (ja que la carta no té firma ni pseudónim), qu'ell ó l'autor de la carta han obrat de mala fé. Dich aixó perque lo que digué lo fabricant y lo que diu la carta s'assembla tant com la nit ab lo dia.

Ab lo que digué'l fabricant s'hi veu llibertat; ab lo que diu la carta s'hi veu esclavitud.

Donch bé: com que's tracta d'un fabricant afí a l'ideal que jo defenso, pocas paraulas diré en son favor, pero si que'm vull dirigir a l'autor de la ja citada carta y dirli: Que, avants no fassi pública una noticia, miri d'estarne ben enterat, puig que ab aquesta ha demostrat no estarne gens, ja qu'ha dit la A per la B, enganyant als lectors de La Campana y a son director.

Ben segur que l'aludit director no'l coneix al firmant de la carta (si es que va firmarse), y dich que no'l coneix perque m'ho demostra'l sol fet d'enviarli una carta completament al revés de lo que va dir el fabricant regionalista respecte al descans dominical.

FUET VILASSANÉS

24 de Setembre de 1904.

◆◆◆

Cambrils

Sr. Director de LA TRALLA.

Estimat company: Sempre s'ha dit que'l respecte al passat es un culte, y es una vritat com un temple.

Feya anys y panys que la fadrinalla y tothom en general anavan a passejar a l'estació sense esser molestats en lo més mínim per los seus empleats.

Donchs bé: passà per la fatlera de nostre quefe castila d'expulsarlos lo diumenge, 13, quan no tenian altre lloch per anar, gracias (?) al interés ab que las autoritats y demés Patres Conscripti s'ocu-

pan en adornar al poble perque sigui espill dels demés pobles vehins y s'aprofitin de las condicions ab que Natura l'adornà.

L'altra dia dos joves anaren a tirar un telegrama redactat en la seva parla catalana. Lo senyor telegrafista, que a la quenta es incensútil, s'insolentà, no volgué tirar-lo, perque no vé obligat a coneixer totas las llenguas per la paga que li dona'l govern.

Y aquestas queixas cóm dirian que las feya? ¡Ab grech? Donchs, no senyors: en català serrat; perque ell es valencià y diu que's espanyol. No's pot negar la patria.

Y aixís, cambrilenchs, alerta que hi ha moros a la costa.

ARIVOR

26 Setembre 1904.

◆◆◆

Olot

Sr. Director de LA TRALLA.

Permetim qu'aquesta setmana, guiat sols per l'esperit d'imparcialitat y desitjos de fer cumplir l'adagi català que diu: qui la fa la paga, tingui de dirigir el meu fuet al diputat regionalista senyor Albó, dihentli:

Senyor Albó, vosté a la cuenta creu que l'esser regionalista, y per lo tant refusador de tots los usos y costums que no son nostres, pot avenirse ab lo fet d'assistir a un espectacle tan indigne é immoral com es una corrida de toros?

¿Vosté creu que quan se diu que l'individu es autònom, vol dir qu'ho son tots sens cap excepció?

No, senyor: l'home que s'ha significat en determinat sentit y en determinadas ideas deu procurar que tots sos actes estigan completament d'acort ab aquellas ideas y ab aquell sentit. Es a dir, que l'autonomia absoluta per ell no existeix quan se tracta d'actes públics.

Vosté ben segur no's donava compte del paper qu'hi representava en la Fiesta Nacional, si se'l considerava baix los tres punts de vista de català, regionalista y diputat: rumfisso bé y quan hagi comprés son pecat es probable que s'imposi la penitencia de no anar tant de brassat ab la catalanofobia provincial, evitant aixís que l'enganyin fentli veure qu'acceptan un regionalismo bien entendido que no aboleixi las courses de toureaux y si la quarta de las Bases de Manresa, que diu que deurán esser catalans los jutges y magistrats.

Ala, ala, a confesarse, cumplir la penitencia y no tornarhi més.

FUETAYRE OLOTÍ

◆◆◆

Igualada

Sr. Director de LA TRALLA.

La Junta de Sanitat anteriorment a la present cumplia regularment la misió que se l'hi havia encomenada. Resultà en aquella ocasió que'ls vehins del carrer de la Concepció se queixaren de la forta fetor que sortia de la adoberia que cert senyor té'l capritxo de que existeixi en dita via pública. La Junta, en cumpliment de son deber, ordenà el tancament de la fabriqueta, lo qual se feu; pero l'amo, agafantse als faldons de'n Godó, no solsamen tornaba a obrir, si que també joh, casualitats! en el cambi de Junta, que's verificà poch temps després, l'elegiren individu de la mateixa.

Y ja tenim ara que las malas pndors de las adoberias, instaladas als carrers de la ciutat, encara que tinguin dos pams de porqueria (sembla en alguns d'ells que's camini en alfombrat), es higiènic, y per últim, que en el mercat se deixi vendre lliurement tot lo que's presenta, a ciencia y paciencia de las personas a qui correspon posarhi coto, es cumplir ab els preceptes de la Policia Sanitaria.

Quina cara hi fan nostres regidors catalanistas al veurer tanta deixadesa pels carrers.

Es que tal volta's creuen que nostres vots els portaren als sitals de la Casa de la Ciutat pera servir no més que pera dir si quan els parla el cap-pare del partido unico, ó perque dits sillons estiguin ocupats per individus que's titulan catalanistas, ó perque fassin conxorxa ab els republicans godonistas?

Donchs, no assistir a las sessions del Ajuntament. Basta que'l conspicuo parli pera que quedi tothom embabiecat y sens dir una paraula. ¿Es que dit senyor ab sa labia els fa por? ¿Es que's donan vergonya de parlar? Donch, qui no serveixi que no ocupi un lloch que tal volta un'altra ocuparia ab mes profit.

LA TRALLA, quan convé, serveix per tothom.

—En el nou periódic quincenal Alboradas hi escriuen ab lo que's veu alguns joves que son un pou d'originalitat, segons s'ha pogut comprobar.

Un article firmat per Salvador Serra Guimerà, fill (no l'article) del quefe d'estació d'aquesta ciutat, ha resultat copiat, ab algunas variants, del «Diccionario Etimológico» de Roque Barcia.

Luis Conde Balin, autor (solsament de las dos ultimas lineas) d'una poesia «A una Concha», no ha volgut esser menys qu'Artur Servitje, també autor d'alguns «Pensamientos»... de fulls de calendari.

En aquest pas, adéu Pérez Galdós, Echegaray, Victor Hugo, Cervantes, Lope de Vega... etc.

Y encara desde Alboradas s'atreveixen a calificar de jóvenes pedantes, ridiculos, ignorantes y altras piropos per l'estil als que ab menys pretensiones se'n ocupin.

VARA DE FREIXA

A la Plassa de Catalunya

Damunt del seu monument
Barcelona va badant
mentres els mosquits li buscan
els pochos diners qu'encar hi han.

De Premiá de Dalt

PRIMERA PART

DE

L'AUCA DEL GRAN BARBUT

(Continuació)

D'aquell fet el resultat
fou ferse un potentat.

De vagas mediadó,
se feu'l compte rodó.

Fentse sempre l'ignoscent
entrà en l'Ajuntament.

Fou bon administrador,
y la barba se li feu d'or.

La carretera d'en Trias
fou un niu de porquerias.

Un vinyat que li vingué
molt bons quartets li valgué.

Lo poble, sempre taujás,
queda ab un pam de nas.

Y encara are no's deixonda
de lo de la casa fonda.

Segona edició s'espera
ab la de casa el O-pera.

Y ab tot lo que he contat
ja té bona propietat.

Cartera de Comunicacions

Noy Maco.—Es massa cru y desprovist de xisto. E. Grau.—Mercés de tot. La poesia mirarém s pot anar en el Calendari.

Punxó de Granollers.—Si lo mateix ho pot dir en menos espay ho publicariam.

Lluís Rovira.—Anirà quelcom pel Calendari. E «Coneixémlos» anirà.

Fuet Vilassanés.—Vá.

Lluís Fàbrega.—No va aquesta vegada.

Sanch de Pussa.—Mirarem de publicarlo en el Calendari.

J. O. de Gracia.—No'ns hi cap.

J. M. R.—Anirà a son torn.

J. Cirera y Sormaní.—No hi cap.

Fuet Igualadí.—Anirà. Ha vingut un'altra carta que no es de vosté y que va firmada ab el mateix pseudónim.

Petador Nou (á Trallarch.—Anirà. Pot enviarhi ab un quart de céntim posant «Original d'impremta».

Toujonet.—No va.

Joan Jaumaudreu.—Anirà.

S. Moya y Burruet.—El seu trevall «A ma bany dera» ja fa dias qu'está compost y espera tora

L'altre pel Calendari resulta massa llarch.

Torricos.—Envihi y veurém.

Eme.—Está molt bé. Anirà.

Imp. LA RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos